

KK
April 4
IX-06099 c

HUNGARY

Revolution (2910)
Armed Forces (0309)
Agriculture (0202a/1) ✓

THE REVOLUTION IN TAMASI AND DISTRICT

SOURCE VIENNA: Photo-reporter from Hungary.

DATE OF OBSERVATION: Until mid-February, 1957.

ENGLISH SUMMARY: The revolution and its results in District TAMASI.

In NAGYKONYI -- as in many other small villages-- the books in which the delivery quotas of the farmers were recorded were openly burnt. An old Communist who tried to prevent this was knifed.

At NAK it was impossible to found a new Communist Party because no one showed up at the meeting held to register members. A Russian officer sent there from DOMBOVAR remarked laconically, "This is an issue which cannot be forced; come on, let's go home."

The president of the Municipal Council of KOCSOLA was much beloved because he had accompanied the soldiers who had been recalled to their unit, and when upon arrival he learned that they were to be sent to work in a coal mine, he ordered them to return home.

In TOLNA county all but three kolkhozes have been dissolved.

EVALUATION COMMENT: The details supplied in this report on revolutionary events in the localities concerned are in accord with earlier reports dealing with happenings of the same period. All names cited are UNCONFIRMED in our files. It is not known here how many kolkhozes were dissolved in Tolna county during and

(more)

after the revolution. Radio BUDAPEST stated on 21 January 1957 that since January 6 14 kolkhozes have been reorganized.

x x x

TAMÁSIban ugyanugy zajlott le a forradalom, mint általában a legtöbb dunántúli faluban: a szabadság szelének első legyintésére megalakult a nemzetőrség, a nemzetőrök lefegyverezték az ÁVHt és a megbizhatatlannak minősülő rendőröket, a legénységi állományu honvédek szolidaritást vállaltak a magyar néppel és egy-két napi fennakadás után már ment is mindenki a dolgára. Egy különbség azonban mégis csak volt: TAMÁSIban nem oszlott fel a termelészövetkezet. A TAMÁSIi Vörös Csillag Tsz Tolna megye legerősebb és legjövődélmezőbb szövetkezetei közé tartozott; tagjai elégedettek voltak sorsukkal és így a továbbiakban is közösen akartak gazdálkodni. (Ugy mondják, Tolna megyében összesen csak három termelészövetkezet nem oszlott fel; ezeknek egyike volt a TAMÁSIi Vörös Csillag Tsz.)

A község nemzetőrségét TAKÁCS (fnu), volt honvédtiszt szervezte, aki az ÁVH lefegyverzése után azonnal kapcsolatot teremtett a honvédséggel, majd küldöttséget menesztett a község déli határában táborozó szovjet csapatok parancsnokához. A szovjet parancsnok a parasztokból és katonákból álló küldöttség előtt kijelentette, nem szándékozik beleavatkozni a magyar belügyek alakulásába, cspattestével csupán azért állomásozik a község alatt, mert elfogyott az üzemanyagja. Amint az utánpótlás megérkezik, azonnal továbbvonul kelet felé.

November 4.-én hajnalban azután egészen váratlanul TAMÁSIba is nyomultak az oroszok, agyonlőttek két őrjáratban lévő katonát, kitűzték a község főterén lévő áruháza a vörös lobogót, letartóztatták TAKÁCSot és még vagy 30 más embert és ezzel urai lettek a helyzetnek. (A letartóztatottakat TAKÁCS kivételével szabadon bocsátották; TAKÁCS sorsa február derekáig ismeretlen maradt.)

Néhány apró hír a környékről.

What Happened in the Vicinity?

NAGYKÓNYIban a forradalom napjaiban a falu paraszt-sága nyilvánosan elégette a begyűjtési ivatek, valamint az összes begyűjtésre vonatkozó könyveket és utasításokat. A falu párttitkára, HORVÁTH (fnu) azonban szörnyü haragra gerjedt a lakosság magatartása láttán és meg akarván akadályozni az "állam-ellenes cselekedetet," -- állítólag illuminált állapotban --

(more)

nagykésssel támadt az égő papirokat körülálló fiatalokra. A dolognak persze -- amint az előrelátható volt -- rossz vége lett, a megbokrosodott, 19-es kommunista HORVÁTHot súlyos sebesülten kellett kórházba szállítani. Felépüléséhez nem sok remény volt.

A falu termelőszövetkezete feloszlott.

KOCSOLÁN aránylag simán zajlott le a forradalom. Csupán VARGA Gyula egykori tanácselnök körül kerekedett némi bonyodalom, amennyiben VARGÁt nem engedték résztvenni az október 30.-án rendezett "győzedelmi felvonulás"-on, illetőleg erőszakkal távolították el onnét. November 4. után VARGA ennek ellenére újra tanácselnök lett, de ugylátszik megjött egy kicsit az esze, mert ettől kezdve igyekezett érdemeket szerezni a lakosság előtt. Amikor például -- az orosz támadás után -- néhány falujabeli fiatalember katonai behívót kapott, ezeket a tanácselnök személyesen kísérte be DOMBÓVÁRra, majd amikor ott megtudta, hogy a katonákat bányamunkára akarják vinni, szörnyű patáliát csapott és pártfogoltjait azonnal vissza is vitte falujukba. VARGA azóta a legnagyobb népszerűségnek örvend a környéken.

A helyi párttitkár (NU) visszavonult a pártélettől és hazaköltözött DALMÁNDon élő szüleihez.

DALMÁNDon már a forradalom első napjaiban feloszlott a termelőszövetkezet. A tsz-elnök (NU) szétosztotta a szövetkezet egész vagyonát és állatállományát. A volt termelőszövetkezeti tagok egész télen egyebet sem tettek, mint disznókat vágtak és mulattak; nem is tudni hogyan jutott idejük még arra is, hogy a termelőszövetkezet területén lévő fákat, -- amelyeket korábban jóformán még megérinteniök sem volt szabad -- kivagdossák és annak rendje-és-módja szerint felosszák maguk között.

A termelőszövetkezet február elejéig még nem alakult meg újra.

Hasonló körülmények között zajlott le a forradalom GYULAJ községben is, azzal a különbséggel, hogy itt még hosszú hetekig hullámozott a harc az egyéniek és az egykori tsz-tagok között. Az történt ugyanis, hogy az egyéni gazdák kártérítést követeltek a tsz-tagoktól azon földek használatáért, amelyeket a szövetkezet az egyéniektől kebelezett be annak idején. A gazdák különösen a bortermés rájuk eső részét szerették volna megkapni. A terror megszilárdulásával persze itt is elcsittultak a kedélyek noha a termelőszövetkezetet nem sikerült újjáalakítani.

SZAKCSon egy harmadfoku szövetkezet alakult a

(more)

a szovjet támadás után, mégpedig mintegy 350 holdnyi területen.

MUCSI volt az egyetlen község a környéken, ahol az egykori tanácsbírókat nagy szótöbbséggel újraválasztották és -- miután a tanácselnököt elűzték a községből a falu ügyeinek vezetésével megbízták.

NAKon is feloszlott a termelőszövetkezet, mégpedig olyannyira, hogy a volt tsz-elnök (NU) nem is vállalta a szövetkezet újjászervezését. A dolgok rendbehozatalára maga a DOMBÓVÁR-i járási párttitkár (NU) szállt ki a faluba néhány szovjet tiszt kíséretében, azzal az eltökélt szándékkal, hogy megalakítja az új kommunista pártot is. A jeepen érkező küldöttség azonban dolgavégezetlen hagyta el a falut, mivel az előre meghirdetett alakulógyűlésen még csak a falu korábbi három kommunistája (NU) sem jelent meg. Az egyik szovjet tiszt -- látván a teljes csődöt -- csak vállát vonogatta és megjegyezte: "A dolgot nem lehet erőltetni, gyerünk vissza DOMBOVÁRra!"

A termelőszövetkezet különben még KURDon és CSIBRAKon is feloszlott, noha az utóbbi község az elmúlt években már szocialista községnek számított.

End.